

I ztracený dopis mohou úřady pokládat za doručený

-TEXT- ALŽBĚTA VEJVODOVÁ

Na konci loňského roku objevil náhodný kolemjdoucí na bývalé skládce v pražských Modřanech desítky vyhozených dopisů a balíků. Byly mezi nimi i úřední zásilky s doručenkami.

U těch přitom platí takzvaná fikce doručení. To znamená, že i když se dopis nikdy nedostane do rukou adresáta, po 10 dnech od chvíle, kdy adresát dostal do schránky oznámení o uložení dopisu na poště, se považuje za doručený. Adresátovi pak začíná běžet lhůta pro úkon, o němž ho úřad v dopise informuje, například pro zaplacení dluhu nebo pro podání odvolání. Příklad z Modřan tak vyvolává otázku, jestli by nebylo vhodné fikci doručení v českých zákonech přehodnotit.

Případy, kdy adresát tvrdí, že se o úředním dopise vůbec nedozvěděl, evidují soudy i úřady. „Je tomu tak zpravidla v exekučním řízení,“ říká předseda soudu v Ústí nad Labem Luboš Dörfl. A na stížnosti svých klientů na problémy s doručováním poukazují i advokáti. „Nejčastěji se týkají doručení do špatné schránky,“ popisuje svou zkušenost partner advokátní kanceláře bpv Braun Partners David Vosol.

To může mít pro adresáta neblahé následky. Pokud mu totiž úřad v dopise sděloval, že má zaplatit například pokutu nebo dluh, může být po uplatnění fikce doručení a nabytí právní moci rozhodnutí proti adresátovi zahájena exekuce. A to přesto, že úřední výzvu k zaplacení neviděl ani nečetl. Obrana proti běžící exekuci pak může být složitá a finančně náročná. Zmeškat může adresát také například lhůtu pro odvolání nebo podání připomínek ke stavbě v sousedství svého domu.

Doručeno i na skládce

Samotný fakt, že se úřední dopisy na doručenkou ocitly na skládce, přitom zdaleka nemusí představovat pro adresáta „omluvenku“, která ho zbaví nepříjemných následků nepřevzetí zásilky. „Na uplatnění fikce doručení nemá vliv skutečnost, zda po uplynutí úložní doby došlo ke vhození doručované písemnosti do schránky adresáta,“ vysvětluje advokát Pavel Juříčka z kanceláře Taylor Wessing.

Důležité je podle něj to, jestli adresát dostal do schránky alespoň oznámení o neúspěšném doručení písemnosti a jejím uložení na poště. V takovém případě totiž měl možnost se s obsahem dopisu seznámit, i když ho pošta ztratila nebo omylem vydala někomu jinému. Oznámení, které adresát dostává do schránky, totiž vedle obšírného poučení obsahuje název odesilatele a zpravidla i číslo jednací. Adresát si tak snadno s tímto ústřížkem může zajít na úřad nebo na soud, který mu dopis poslal, a seznámit se s obsahem nedoručené zásilky přímo tam.

I o neúspěšném doručení pošta informuje odesilatele. „Pokud tedy správní či daňový orgán disponuje doručenkou s odtrženým ústřížkem a zaškrtnutým políčkem, že toto poučení bylo zanecháno ve schránce, představuje takový důkaz dostatečné opodstatnění pro uplatnění fikce,“ vysvětluje dále Juříčka.

A právě od uložení zásilky na poště se počítá desetidenní lhůta, po jejímž uplynutí se zásilka považuje za doručenou. Státní úřady pak budou s fikcí doručení počítat se všemi důsledky, dokud adresát nenamítne opak. Jenže pokud úřední zásilku vůbec nečekal a nedostal ani oznámení o jejím uložení na poště, těžko bude protestovat.

Ústavní soud už proto soudům zakázal, aby fikci doručení používaly v případech, kdy odsouzeným ruší podmínku a mění ji na trest vězení. Na obranu proti takovému rozhodnutí soudu totiž mají odsouzení jen tři dny a doručení fikcí jim ji podle ústavních soudců prakticky bere, což je v rozporu s Listinou základních

Stačí doručit oznámení.

Na použití fikce doručení nemá

vliv, že po uplynutí zákonné lhůty

pro vyzvednutí pošta dopis

nedala adresátovi do schránky.

práv a svobod. Rozhodnutí o zrušení podmínky by tak soudy měly nechávat vždy doručovat adresátům výhradně do vlastních rukou.

Dokazovat musí adresát

Právní úprava fikce doručení staví na tom, že pošta funguje vždy správně, doručovatelé nechybují a informace o vložení oznámení o uložení zásilky do schránky adresáta je skutečně pravdivá. Opak by sice zaváněl falšováním poštovních záznamů, porušením zákona i smlouvy uzavřené podáním dopisu mezi odesílatelem a Českou poštou, dokázat by to ale musel adresát.

Pomoci mu v tom může například svědectví sousedů, že doručovatel často místo do správné schránky pokládá oznámení o doručení na schránky, anebo fotografie, z nichž je to patrné. Jako argument může posloužit i to, že v jednom domě žijí dva adresáti shodného jména, které doručovatelé zaměňují.

„Takové případy jsou velmi závažné, a pokud se objeví, měl by je adresát ohlásit Českému telekomunikačnímu úřadu,“ radí Vosol. Právě telekomunikační úřad v Česku totiž přiděluje firmám licence k poskytování poštovních služeb a kontroluje jejich práci.

S pádnými důkazy o selhání pošty nebo opakovanými krádežemi korespondence ze schránek může adresát namítat také neplatnost fikce doručení vůči instituci, která mu nedoručený dopis poslala. „Správní orgány jsou z mé osobní zkušenosti v těchto případech zdrženlivé, a pokud daná žádost není očividně jen snahou o oddálení rozhodnutí, zpravidla jí vyhoví,“ popisuje advokát bpv Braun Partners Oldřich Krkoška.

Úřady adresátovi vyhoví i v případě, že důvodem k nepřevzetí zásilky nebyla chyba v doručení, ale třeba to, že byl delší dobu mimo své bydliště, například v nemocnici. „Zažil jsem už i vyhovění v případě, že adresát byl na dlouhodobé dovolené,“ dodává Krkoška. Taková shovívavost úřadů je už ale podle něj na hraně zákonnosti a ne každý úředník k ní tak může být ochotný.

Naopak přísnější někdy bývají soudy. Krajský soud v Ústí nad Labem tak v minulosti odmítl například námitku dlužníka, který tvrdil, že o zásilce nevěděl kvůli vandálismu a krádežím v domě. Soud ale namítl, že se dotýčný o výzvě k doplnění své žádosti o oddlužení mohl dozvědět i jinak než z úřední obsílky. „Informace o stavu řízení si mohl zjistit z insolvenčního rejstříku,“ uvedl v rozsudku soudce František Kučera s tím, že takový postup by byl výrazem pečlivého a zodpovědného přístupu k dluhům.

Argument pro datovou schránku

I přes problémy s doručováním má fikce doručení v právním řádu své místo. Pomáhá předcházet obstrukcím ze strany účastníků řízení před soudy a úřady. „Je nepostradatelným pomocníkem a bez ní by se spousta řízení vlekla mnoho let nebo by nebyla pravomocně nikdy ukončena,“ míní Vosol z bpv Braun Partners. A jak poukazuje předseda ústeckého soudu Dörfl: „Námitky proti jejímu užití sice účastníci soudních sporů podávají, nejedná se však o nijak významné procento případů, v nichž se doručuje fikcí.“

Námitku, že adresát nedostal úřední dopis, soudy neuznají, pokud si potřebné informace mohl zjistit jinak, například z veřejného rejstříku.

Považování zásilky za doručenu, ačkoliv ji adresát nepřevzal, není české specifikum. Používá se také například v Německu. Tam navíc platí, že se úřední dopis považuje za doručeny už tři dny po odeslání. Putuje-li do zahraničí, například do Česka, budou ho pak německé úřady považovat za doručeny po 30 dnech od odeslání.

Nepříjemnostem s doručováním dopisů lze v českých podmínkách snadno předcházet. Řešením je zřízení datové schránky. Ta funguje podobně jako e-mail, a pokud si ji člověk zřídí, musí mu do ní úřady posílat veškeré písemnosti. Povinně zatím musí mít datovou schránku jen firmy, občané si o ni však mohou zažádat dobrovolně.

Počítat ale musí s tím, že fikce doručení je u „datovek“ ještě o něco silnější než u klasických papírových dopisů. Desetidenní lhůta se totiž počítá od chvíle, kdy dokument do datové schránky přijde, a je přitom jedno, jestli se do ní majitel během té doby přihlásil a zprávu přečetl, či nikoliv.

Kdo nechce důležitou zprávu zmeškat, může si nechat posílat upozornění na došlé zprávy na e-mail nebo na mobil prostřednictvím SMS zprávy. Na e-mail je to zdarma, SMS vyjde na tři koruny.

Připraveno ve spolupráci s měsíčníkem Právní rádce.